

**Stel een
hiv-test
voor bij een
bloedname**

PROACTIEF HIV-TESTEN EN COUNSELEN

bij patiënten van sub-Saharaans-Afrikaanse afkomst

Waarom proactief een hiv-test voorstellen?

Epidemiologie: 34,5% van alle nieuwe hiv-diagnoses werden in 2011 bij Sub-Saharaans-Afrikaanse migranten (SAM) gesteld. De kleine SAM gemeenschappen (slechts 1,6% van de Belgische bevolking) zijn de **tweede grootste groep getroffen door hiv/aids**, na mannen die seks hebben met mannen (MSM).

Zorg: 51,3% van hen kreeg zijn hiv-diagnose te laat (< 350 CD4/ml of aids binnen de drie maanden na diagnose). **Veel diagnosekansen worden gemist omdat:**

- SAM hebben meestal **geen duidelijk seksueel risicoprofiel**. SAM worden vaak pas vele jaren na hun infectie gediagnosticeerd. Het is niet evident in een anamnese oude "risico situaties" te identificeren. De belangrijkste indicator is **afkomst uit een hoog endemische regio**. Wereldwijd wonen immers 69% van alle hiv-positieve personen in sub-Sahara Afrika (UNAIDS).
- SAM verwachten dat hun **arts een hiv-test voorstelt**. Zelf om een hiv-test vragen, is voor velen cultureel ongepast, dan stel je de autoriteit van de arts in vraag. In 2011, werden slechts 24,3% van de nieuwe hiv-diagnoses bij SAM gesteld nadat de patiënt zelf om een test vroeg.
- SAM denken vaak dat er bij een **bloedname automatisch een hiv-test** gebeurt. Wanneer er bij de resultaten niets wordt gezegd over hiv, gaan ze ervan uit dat ze hiv-negatief zijn.

Beleid: Late hiv diagnose is de belangrijkste factor voor **hiv-geassocieerde morbiditeit en mortaliteit** en **drijft de hiv-epidemie**. Het aantal late hiv-diagnoses terugdringen is daarom een prioriteit voor het Vlaamse Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het HIV-SAM Project van het ITG organiseert daarom in de SAM-gemeenschappen sensibiliseringsacties. Als aanvulling promoten we proactief hiv-testen en counselen bij huisartsen.

Instituut voor Tropische Geneeskunde

Supported by

Institute of
Tropical Medicine

Stappen proactief hiv-testen en counselen

Gebaseerd op de WHO guidelines "Provider initiated HIV testing and Counseling in Health facilities" (www.who.int/hiv/pub/vct/pitc2007/)

Hiv-test introduceren

- Geef de redenen waarom je een hiv-test voorstelt:
  - Hiv-test maakt deel uit van een algemene gezondheidscontrole
  - Hiv komt meer voor bij SAM, vanwege de hiv-epidemie in Afrika
  - Hoog aantal late diagnoses en niet gediagnosticeerde infecties bij SAM
- Benadruk de voordelen van een hiv-test
  - Zekerheid over hiv-status
  - Vroege diagnose, betere medische uitkomst
  - Om partners en toekomstige kinderen te beschermen

Pretest counseling

- Geef algemene informatie over hiv en hiv-testen en laat ruimte voor vragen
- Bespreek spontaan enkele culturele barrières:
  - Hiv is geen doodsvonnis meer, hiv-medicatie is beschikbaar
  - Hiv-positieven kunnen gezonde kinderen krijgen
  - Hiv kan niet doorgegeven worden door een hand te geven of te kussen
  - Artsen hebben beroepsgeheim en zullen uw hiv-status niet doorvertellen
- Maak concrete afspraken over hoe je de resultaten zal meedelen
- *Optioneel: Doe een algemene SOA-screening*
- Benadruk dat hiv-testen vrijwillig is en dat de patiënt mag weigeren

Beslissingsmoment

Ja, doe een Hiv-test

Neen

- Reden nagaan
- Preventiegesprek

Posttest counseling

HIV-negatief

- Meedelen
- Preventiegesprek
- Beantwoord vragen

Herhaal de test jaarlijks
of vroeger,
bij medische indicaties

HIV-positief

- Ter voorbereiding van het gesprek, mag u steeds contact opnemen met het ARC voor extra informatie
- Deel de resultaten mee en vang de eerste emoties op.
- Neem de bezorgdheden van de patiënt als leidraad voor het gesprek.
- Geef uitleg over de betrouwbaarheid van de resultaten
  - SAM geloven niet altijd in de validiteit van de test
- Verzeker directe opvang en de veiligheid van de patiënt
- Maak concrete afspreken met het ARC.
  - SAM bieden zich vaak pas jaren na hun diagnose aan bij een ARC, wanneer ze opportunistische infecties hebben
- Bied de mogelijkheid voor een vervolgesprek

Aids referentie centra (ARC):

Instituut voor Tropische geneeskunde (ITG), Antwerpen: 03/247.64.65 | UZ Gent: 09/240.32.90 | UZ Gasthuisberg, Leuven: 016/33.22.11

Cultuur sensitieve zorg en hiv-preventie voor SAM:

HIV-SAM Project, ITG: 03/247 64 63

Wanneer proactief een hiv-test voorstellen?

Idealiter stellen huisartsen **jaarlijks routinematig én proactief** een hiv-test voor aan hun SAM-patiënten. Goede ingangspoorten zijn:

- Een bloedname
- Nieuwe patiënt
- Seksueel en/of reproductief consult
- Patiënt presenteert zich met één van volgende HIV- indicator conditions (www.hiveurope.eu):

1. Aids definiërende aandoeningen bij mensen die leven met hiv

Hiv-test is sterk aanbevolen

Neoplasmen

- Baarmoederkanker
- Non-hodgkin lymfoom
- Kaposi's sarcoom

Bacteriële infecties

- Mycobacterium tuberculosis, pulmonair of extra-pulmonair
- Mycobacterium avium complex (MAC) of Mycobacterium kansasii, uitgezaaid of extra-pulmonair
- Mycobacterium, andere of ongeïdentificeerde soorten, uitgezaaid of extra-pulmonair
- Recurrente longontsteking (2 of meer episodes in 12 maanden)
- Salmonella septicemie, recurrente virale infecties

Virale infecties

- Cytomegalovirale retinitis
- Andere cytomegalovirussen (behalve lever, milt, klieren)
- Herpes simplex, zweren > 1 maand/ bronchitis/longontsteking
- Progressieve multifocale leuco-encefalopathie

Parasitaire infecties

- Toxoplasmose van de hersenen
- Cryptosporidiosis diarree, > 1 maand
- Isosporiasis, > 1 maand
- Atypische uitgezaaide leishmaniasis
- Metastase van Amerikaanse trypanosomiasis (hersenvliesontsteking of hartspierontsteking)

Schimmelinfecties

- Longontsteking met pneumocystis carinii
- Candidiasis van de slokdarm
- Candidiasis van de bronchiën, tracheën of longen
- Cryptococcosis, extra-pulmonair
- Histoplasmose, uitgezaaid of extra-pulmonair
- Coccidioidomycosis, uitgezaaid of extra-pulmonair
- Penicilliosis, uitgezaaid

2.a. Aandoeningen die geassocieerd zijn met een prevalentie van niet-gediagnosticeerde hiv van $\geq 0,1\%$

Hiv-test sterk aanbevolen

- SOA
- Kwaadaardig lymfoom
- Anale kanker / dysplasie
- Dysplasie van de baarmoeder
- Herpes zoster
- Hepatitis B of C (acuut of chronisch)
- Mononucleose-achtige ziekte
- Onverklaarde leukocytopenie/thrombocytopenie, > 4 weken
- Seborrheische dermatitis/exantheem
- Invasieve pneumococci
- Onverklaarde koorts
- Candidaemie
- Viscerale leishmaniasis

2.b. Volgens experts is er bij volgende aandoeningen mogelijks ook een niet-gediagnosticeerde hiv- prevalentie van $> 0,1\%$

Hiv-test aanbevolen

- Primaire longkanker
- Lymphocytic meningitis
- Orale hairy leukoplakia
- Ernstige of atypische psoriasis
- Guillain-Barré syndroom
- Mononeuritis
- Subcortical dementie
- Multiplesclerose-achtige ziekte
- Perifere neuropathie
- Onverklaard gewichtsverlies
- Onverklaarde lymfen-adenopathie
- Onverklaarde orale candidiasis
- Onverklaarde chronische diarree
- Onverklaarde chronische nierinsufficiëntie
- Hepatitis A
- Community-acquired pneumonie
- Candidiasis

3. Ziektebeelden waarbij het niet diagnosticeren van een hiv-infectie kan resulteren in een significante slechtere prognose voor de patiënt

aanbevolen

- Ziektebeelden waarbij agressieve immunosuppressieve behandeling noodzakelijk is:
  - Kanker
  - Transplantatie
  - Auto-immuunziekte behandeld met immuno-suppressiva
- Primaire ruimte-innemende processen in de hersenen
- Idiopathische/thrombotische thrombocytopenie